

נשיח בחוקים

DISCUSSIONS FROM OUR BEIS MEDRASH

VOLUME 3:1 • SHAVUOS 5786

Public Health Interventions

by Rabbi Kalman Laufer

Director of Graduate Halacha Programs, RIETS

Living a life as a Jew comes with both the great privilege and the enormous pressure to fulfill all the mitzvos as an individual. We each make sure to keep Shabbos, daven, give tzedakah and observe countless other mitzvos. Yet there are times when each of us may be excluded from or exempt from a particular mitzvah. One example: the requirement to protect others has recently become a topic of significance as vaccination recommendations have changed. Is any one person obligated to be vaccinated in order to protect all of us as a community? And what happens if nobody steps up to take responsibility?

Establishing Personal Responsibility

The Gemara establishes a principle that we are each responsible for our own property and must ensure that proper safety measures are taken to mitigate dangerous situations:

DEVARIM 22:8

כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מִזְבֵּחַ לְגִגְדְּךָ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתְךָ כִּי יִפֹּל הַנֶּפֶל מִמֶּנּוּ:

When one builds a home, there is a requirement to place a fence around the roof.

The Torah obligates new homeowners to ensure that a proper fence is placed to prevent accidental falls. The Gemara extends this to a responsibility to ensure that one's personal property is not causing damage. Meiri comments here that if the property owner fails to do so, beis din may put him in *cherem* until he deals with the offending situation — which Rashi explains as killing the aggressor animal in the case the Gemara cited.

This is codified as a broad principle requiring each of us to take responsibility for our property:

BAVA KAMA 15B

האי כלבא דאכל אימרי, ושונרא דאכלה תרגנולא - משונה הוא, ולא מגבינן בבבל... ובין כך ובין כך משמתינן ליה - עד דמסלק הזיקא, מדרבי נתן; דתניא, רבי נתן אומר: מניין שלא יגדל אדם כלב רע בתוך ביתו, ואל יעמיד סולם רעוע בתוך ביתו? ת"ל: לא תשים דמים בביתך.

There is a proactive requirement to remove dangerous items from the home.

Neighbors, even where financial recompense may not be exacted in beis din, are still responsible to mitigate the circumstance causing the damage. The Gemara derives this from the pasuk:

SHULCHAN ARUCH, CHOSHEN MISHPAT 427:8

וכן כל מכשול שיש בו סכנת נפשות, מצות עשה להסירו ולהשמר ממנו ולהזהר בדבר יפה, שנאמר: השמר לך ושמור נפשך (דברים ד, ט). ואם לא הסיר והניח המכשולים המביאים לידי סכנה ביטל מצות עשה ועבר בלא תשים דמים (דברים ד, ט).

There is an obligation to remove any dangerous item from one's property.

The Shulchan Aruch, however, goes further, deriving the mitzvah of removing individual sources of damage not from the pasuk of *ma'akeh* but from the broader requirement to protect our health, which comes from the following pesukim:

DEVARIM 4:9,15

רַק הַשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד כִּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן יִסּוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וּלְבְנֵי בָנֶיךָ: וְנִשְׁמַרְתָּם מְאֹד לְנַפְשְׁתֶּיכֶם כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה בְּיוֹם דְּבָר ה' אֱלֹהֵיכֶם בְּחָרֵב מִתּוֹךְ הָאֵשׁ

There is an obligation to proactively guard one's health (Chazal's interpretation of these pesukim).

What About Disease?

The Gemara provides different levels of intervention we must take when an illness overcomes our community, ranging from isolation and quarantine to fleeing the city altogether:

BAVA KAMA 60B

ת"ר: דבר בעיר - כנס רגליך, שנאמר: ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר, ואומר: לך עמי בא בחדריך וסגור דלתך בעדך, ואומר: מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה. מאי ואומר? וכי תימא, ה"מ בליליא, אבל ביממא לא, תא שמע: לך עמי בא בחדריך וסגור דלתך; וכי תימא, ה"מ [היכא] דליכא אימה מגואי, אבל היכא דאיכא אימה מגואי, כי נפיק יתיב ביני אינשי בצוותא בעלמא טפי מעלי, ת"ש: מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה, אע"ג דמחדרים אימה - מחוץ תשכל חרב. רבא בעידן רתחא הוי סכר כוי, דכתיב: כי עלה מות בחלונינו.

During a plague one should stay indoors. Even if there is potential danger (to contract the disease from someone) inside, going outside is more dangerous.

Later Achronim, citing this Gemara as precedent, suggested that other interventions, where appropriate, would be ideal. For example, the Shelah HaKadosh inveighs heavily against parents who fail to flee with their children when severe diseases overtake their city. Later poskim such as the Kaf HaChaim required vaccination, and in modern times our poskim have obligated vaccination as a means of protecting our individual health:

KAF HACHAIM, YD 116:60

כשיש חולי אבעבועות לילדים אין צריך להבריה בניו מן העיר יען דעכשיו בזמן הזה עושין לו תרופה על ידי הרכבה של אבעבועות ויש רופאים מומחים ממונים על זה, ודלא כהשל"ה שכתב שצריך להבריה בניו מן העיר (שו"ת זרע אמת י"ד לב). והגם שסיים שהוא משתמיט בזה ולא אומר לא איסור ולא היתר מ"מ אנן בדידן תהלות לקל יתברך יש לנו רופאים מומחים על זה שעושין הרכבה ולא ניזוק אדם מעולם וכן מעשים בכל יום (זבחי צדק אות מא). ועתה נתחכמו יותר הרופאים שעושין זריקה על ידי מחט ביד הילדים ועל ידי זה אין מוציאין הילדים חולי אבעבועות הנד'.

While the Shelah recommended leaving town during a smallpox outbreak, now that we have vaccines and physicians who can manage the disease, there is no requirement to leave.

LETTER FROM RAV ASHER WEISS

ומ"מ נראה ברור ופשוט בזמנינו דלא זו בלבד שמותר לקחת חיסונים אלא אלא אף חובה היא למנוע סכנה מן היחיד והרבים. ואף אם בזמניהם לפני מאות שנה התחבטו, אין זה אלא משום שאכן היו ילדים שמתו כתוצאה מן החיסון כמבואר בדבריהם, משא"כ בחיסונים שבזמנינו חובה גמורה לחסן.

Vaccination is not only permitted, it is obligatory.

The question, of course, remains: what is the source obligating any individual to vaccinate? The Gemara cited earlier mentions multiple strategies for avoiding illness, and none of them were to vaccinate — so how did the poskim create such an obligation? The answer, of course, lies in a fundamental and famous Gemara:

BAVA KAMA 85A

דתניא, דבי ר' ישמעאל אומר: ורפא ירפא - מכאן שניתן רשות לרופא לרפאות.

When the Torah states that the victim of an injury is entitled to medical compensation, it teaches us that a physician has permission to heal.

The Torah gives permission for the physician to heal. Rashi there comments that the pasuk explicitly grants this permission because otherwise we may have thought that it would be prohibited – reasoning that “God afflicts, God will heal.” This principle is illustrated most powerfully in the Medrash:

OTZAR MIDRASHIM, TEMURAH CH. 2

ר' עקיבא פתח, אנוש כחציר ימיו וגו' (תהלים ק"ג) מעשה בר' ישמעאל ור"ע שהיו מהלכין בחוצות ירושלם, והיה עמהם אדם אחד, פגע בהם אדם חולה, א"ל רבותי אמרו לי במה אתרפא, א"ל עשה כך וכך עד שתתרפא, א"ל ומי הכה אותי? א"ל הקב"ה. א"ל ואתם הכנסתם עצמכם בדבר שאינו שלכם, הוא הכה ואתם מרפאים, אינכם עוברים על רצונו? א"ל מה מלאכתך, א"ל עובד אדמה אני והרי המגל בידך, א"ל מי ברא את הכרם, א"ל הקב"ה, א"ל ואתה מכניס עצמך בדבר שאינו שלך, הוא ברא אותו ואתה קוצץ פירותיו ממנו, א"ל אין אתם רואים המגל בידך, אילולי אני יוצא וחורשו ומכסהו ומזבלו ומנכשו לא תעלה מאומה, א"ל שוטה שבעולם, ממלאכתך (צ"ל מימך) לא שמעת מה שכתוב אנוש כחציר ימיו (תהלים ק"ג), כשם שהעץ אם אינו מנכש ומזבל ונחרש אינו עולה ואם עלה ולא שתה מים ולא נזבל אינו חי והוא מת, כך הגוף הזבל הוא הסם ומיני רפואה ואיש אדמה הוא הרופא.

R. Akiva and R. Yishmael encountered someone who challenged them, saying that using medicine violates the divine will. They responded that just as a farmer does not violate the divine will by harvesting fruit, neither does using medicine.

The Medrash explicitly corrects the approach that we humans should not interfere with God's plan. Rather, just as agriculture is in the hand of Hashem, so too is our health. Just as we farm the land – working it, investing in it, caring for it – our personal health and care of the bodies Hashem gave us is also our responsibility. Ramban goes even further:

RAMBAN, TORAS HA'ADAM, SHA'AR HAMEICHUSH

ענין הסכנה – בפרק החובל (פ"ה ב') תנא דבי ר' ישמעאל ורפא ירפא מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות. פי' שמא יאמר הרופא מה לי בצער הזה שמא אטעה ונמצאתי הורג נפשות בשוגג לפיכך נתנה לו תורה רשות לרפאות. וקשיא לי הא דתניא בתוספתא (ב"ק פ"ט) רופא אומן שרפא ברשות ב"ד והזיק ה"ז גולה, אלמא עונש שוגג יש בדבה, ויש לומר הכי, הרופא כדין מצווה לדון, ואם טעה בלא הודע אין עליו עונש כלל, כדאמרין (סנהדרין ו' ב') שמא יאמר הדיין מה לי בצער הזה ת"ל עמכם בדבר המשפט אין לדיין אלא מה שעיניו רואות, ואעפ"כ אם טעה ונודע לב"ד שטעה משלם מביתו על הדרכים הידועים בו, ואע"ג דהתם אם דן ברשות ב"ד פטור, אף כאן מדיני אדם פטור מן התשלומין אלא שאינו פטור מדיני שמים עד שישלם הנזק ויגלה על המיתה, הואיל ונודע שטעה והזיק או המית בידים. וכן אמרו בתוספתא דב"ק (פ"ו ה"ו) גבי פטורים מדיני אדם וחייבין בדיני שמים, רופא אומן שרפא ברשות ב"ד פטור מדיני אדם ודינו מסור לשמים, ומ"מ בלא הודע שלו אינו חייב כלום כמו שהדיין פטור לגמרי בין מדיני אדם בין מעונש שמים, והוא שיזהר כמו שראוי ליזהר בדיני נפשות ולא יזיק בפשיעה כלל.

ומסתברא דהא דאמרין נתנה תורה רשות לרופא לרפאות, לומר שאינו אסור משום חשש השגגה, א"נ שלא יאמרו הקב"ה מוחץ והוא מרפא, שאין דרכן של בני אדם ברפואות אלא שנהגו, כענין שכתוב (ד"ה ב' ט"ז) גם בחליו לא דרש את ה' כי אם ברופאים. אבל האי רשות רשות דמצוה הוא דמצוה לרפאות ובכלל פקו"נ הוא

The Torah needed to give permission to heal because it is a tremendous responsibility.

According to Ramban, healthcare isn't just something we may practice using our own judgment to make medical decisions. Rather, it as a mitzvah – and one that requires special training and expertise, just as becoming a judge does! This expertise cannot be outsourced; when it comes to healthcare, we don't rely on the court system to make medical decisions, but instead trust the expertise of physicians. The *Aruch HaShulchan* explains Ramban's opinion further:

ARUCH HASHULCHAN YD 336:2

ומיהו אסור להתעסק ברפואות א"כ הוא בקי ויש לו רשות מב"ד והאידנא צריך להיות מוסמך מהממשלה שיש לו רשות ליתן רפואות לחולאים וגם לא יהא שם גדול ממנו שאל"כ כשהזיק הרי הוא שופך דמים ואם ריפא שלא ברשות ב"ד והממשלה חייב בתשלומין אפילו הוא בקי אם החולה נתנזק על ידו וצריך להוציא ממון על רפואות וכ"ש אם מת על ידו ה"ז כהורג נפש במזיד אבל אם ריפא ברשות וטעה והזיק פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים אם היתה ע"י התרשלותו ולא עיין יפה דאם עיין אין לו שום חטא שהרי מצוה לרפאות וכבר אמר החכם שגגת הרופא כונת הבורא ואם מת ע"י רפואותיו ונודע לו ששגג ה"ז גולה על ידו כשיש לו מקום לתלות שהוא גרם לו ע"י התרשלות או שלא עיין יפה אבל בלא זה נ"ל דאינו חייב גלות דמי גרע מאב המכה את בנו והרב את תלמידו דפטור מגלות [כנלע"ד לפרש התוספתא ודברי הרמב"ן שהביאו הטור והש"ע ועי' ב"י ודו"ק]:

One shouldn't practice medicine without proper licensing from official government agencies.

Everything we have learned so far helps establish our obligation to take our health seriously and to individually take the steps to preserve and promote it. How can this create an obligation to vaccinate? The answer rests in the way to read the following Gemara:

MOED KATAN 5A

דנאני: יוצאין לקוץ את הדרכים, ולתקן את הרחובות ואת האסטרטאות, ולמוד את המקואות. וכל מקוה שאין בו ארבעים סאה מרגילין לתוכו ארבעים סאה. ומנין שאם לא יצאו ועשו כל אלו, שכל דמים שנשפכו שם מעלה עליהם הכתוב כאילו הם שפכו? - תלמוד לומר והיה עליך דמים.

The beis din would go out and inspect the roads and thoroughfares for safety.

The Gemara requires that public infrastructure be the responsibility of the beis din to maintain, and that any injury resulting from their failure to do so is a violation of the obligation to create *arei miklat* (sanctuary cities) for the exiled murderer. Rabbeinu Chananel, citing our Gemara, has a different *girsā* that adds the pasuk mentioned in the context of *ma'akeh* — the requirement to fence one's roof (see the second and third sources above). Why does our version of the Gemara not discuss *ma'akeh* damage at all, as Rabbeinu Chananel suggests?

HE'AROS RAV ELYASHIV, MOED KATAN 5A

ת"ל והיה עליך דמים. והר"ח גרס מעלה אני עליהם כאילו הם שפכו שנא' ועשית מעקה לגגך. ובפשטות כוונתו דדוקא במעקה מצאנו שתבעה תורה לתקן הדבר שלא יהא למכשול ולפוקה.

ולכאורה צ"ב גירסא דידן שגרסו קרא הנאמר בערי מקלט, ונראה דדוקא גרסו כן דבקרא דמעקה לא שמענו אלא שבמכשול שבא מחמתו דבנה בית, ועכשיו יש מכשול, שיש גג בלא מעקה, בזה אמרה תורה לתקן המכשול, אבל אין ראיה למקרה דנן שאין אשם בדבר שגדלו קוצים מעצמם, ואין בי"ד אשם בכך שנאמר שחייב לתקנו, לזה הביאה הגמ' קרא דערי מקלט דהחייב הוא על בי"ד לתקן ערי מקלט כדי שלא יהרגו את הרוצח, נמצא דהם אחראים גם על מכשול שהם לא אשמים ביצירתו, וא"כ ה"נ במכשול שבא מעצמו שבי"ד הם אחראים לזה להסיר מכשול.

Beis din's requirement extends beyond the requirement of ma'akeh and it includes dangers that arose on their own.

Rav Elyashiv zt"l offers the following explanation: it is the responsibility of the beis din to remove public dangers by maintaining the roads, even though the dangers themselves (thorns and brush) grew on their own, and the beis din played no role in creating them. This requirement stems from the beis din's obligation to ensure the protection of the unintentional murderer — whom they likewise did not endanger — and as such, they must remove all dangers, even those that they didn't create. Rav Elyashiv argues that the beis din has the responsibility to ensure the community is protected from all public danger.

Public health is one such area. Even though a single individual may not be responsible for the genesis of certain illnesses, and we may each be sufficiently healthy as not to need certain specific protections, the duty falls on beis din — today, our rabbanim — to ensure that each of us thinks beyond personal obligation and toward the role we can play by thinking communally. Our rabbanim require all of us to take steps to protect every member of our communities, and in doing so, we all become part of the klal.